

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a személyesen eljáró felperesnek a Országos Rendőrfőkapitány alperes ellen közigazgatási bírság tárgyú határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben a Fővárosi Bíróság 2010. január 8-án kelt 6.K.33.650/2009/9. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 10. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott helyen és napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 6.K.33.650/2009/9. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 40.000 (negyvenezer) forint elsőfokú és 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi továbbá a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 16.500 (tizenhatezer-ötszáz) forint kereseti és 36.000 (harminchatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Budapesti Rendőr-főkapitányság a 2008. december 4-én kelt 21000-111-23413/2008. ált. számú határozatával a felperest a 2008. november 16-án a B kerület út szám alatt, a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975.(II.5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 26.§ /1/ bekezdés a/ pontjában foglalt előírás megszegése (50 km/óra helyett 113 km/óra sebességgel történő közlekedés) miatt 130.000 forint közigazgatási bírság megfizetésére kötelezte.

A határozat rendelkező része tartalmazta a mentesülésre vonatkozó kioktatást és a mentesüléshez szükséges okirat benyújtásának határidejét, továbbá a jogorvoslati záradékot, valamint az előzetes értesítés mellőzésének indokait.

A határozat ellen a felperes a határozat kézhezvételét követő 9. napon postára adott beadványában kérte a határozat hatályon kívül helyezését és azt, hogy a hatóság ne határozzon meg olyan lehetőséget a mentesülés igazolására, amellyel ha él, törvénysértést követ el. A beadványában egyúttal a mentesülés igazolásával kapcsolatos kérdéseire tájékoztatást kért, főként a mentesülés igazolásának módja tekintetében, illetve arra a kérdésére, hogy a mentesülés igazolása nem valósítja-e meg a személyes adatokkal való visszaélést. Kifogásolta továbbá, hogy a mentesülés igazolására és a fellebbezés benyújtására eltérő határidők kerültek megállapításra, emiatt ez a tájékoztatás félrevezető. Beadványában a határozat hatályon kívül helyezésének kifejezett kérése mellett a beadványát nem kérte fellebbezésként kezelni, mert kijelentése szerint nem hajlandó a fellebbezési illeték megfizetésére, mentességet kíván igazolni.

Az alperes a 2009. május 26-án kelt 21000-111/23413/5/2008. objf. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Határozata indokolása szerint a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 3.§ /1/ bekezdése szerint a személyes adat akkor kezelhető, ha azt törvény elrendeli. A jelen esetben a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 21/A.§ /2/ bekezdése szerint az üzemben tartó a közlekedési szabálysértés miatt kiszabott közigazgatási bírság megfizetése alól mentesül, ha a szabályszegést megelőzően a gépjárművet más személy használatába adta, és ezt a /4/ bekezdés szerinti adatokat tartalmazó, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozattal, menetlevéllel, vagy fuvarlevéllel igazolja. Ezeknek az okiratoknak a hatóság rendelkezésére bocsátása törvényi felhatalmazás alapján történik, így a felperes által hivatkozott személyes adatokkal való visszaélés nem valósul meg. Az Alkotmánybíróság a 15/1991.(IV.13.) AB határozatában kimondta, hogy kivételesen törvény elrendelheti a személyes adat kötelező kiszolgáltatását és előírhatja a felhasználás módját. A perbeli esetben a személyi adat kiszolgáltatása nem kötelező törvényi előírás, mert az üzemben tartó mérlegelési jogkörébe tartozik az, hogy ezeket az adatokat a hatóság rendelkezésére bocsátja vagy sem. A felperes az elsőfokú határozat ellen előterjesztett beadványában kérte az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését, ezért a beadványát a tartalma szerint fellebbezésnek kellett tekinteni és mivel a felperes a határozat kézbesítését követő 8 napon belül a mentesülés igazolására okiratot (nyilatkozatot) nem csatolt, ezért a felperesi üzemben tartót kellett a közigazgatási bírság megfizetésére kötelezni.

A felperes keresetet nyújtott be a másodfokú határozat felülvizsgálata iránt, amelyben sérelmezte a beadványában foglalt panaszok vizsgálatának hiánya miatt a közigazgatási hatósági

eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 1.§ /1/-/2/ bekezdéseinek, 2.§ /3/ bekezdésének, 72.§ /1/ bekezdésének megsértését. Sérelmezte, hogy a beadványát fellebbezésként kezelték, ezzel a Ket.-ben biztosított jogorvoslati jogát csorbították, panaszának érdemi elbírálása elmaradt. Továbbra is állította, hogy a mentesülés igazolásához megkívánt magánokirat "megírása" nem kötelező jellegű ránézve, ha azt előterjesztené, ezzel az Avtv. 3.§ /1/ bekezdését sértené meg, továbbá, mivel a gépkocsi kölcsönbe adásáról szóló szerződés nincs a birtokában, annak utólagos kiállítása magánokirat hamisításnak minősülne. Álláspontja szerint a hatóságnak a kérdéseire egy tájékoztató levelet kellett volna küldenie, figyelemmel a Ket. 2.§ /2/ és /3/ bekezdéseiben foglaltakra. Állította, hogy ha a hatóság a beadványában foglalt kérdésekre érdemi választ adott volna egy tájékoztató levél formájában, akkor élt volna a mentesülés igazolásával.

A peres eljárás során „kölcsönadási szerződést” csatolt bizonyítékként arra, hogy a gépjárművet a kérdéses időpontban nem ő vezette.

Az elsőfokú bíróság ítéletében idézte a Ket. 1.§ /1/ és /2/ bekezdésének, 2.§ /3/ bekezdésének és 4. § /1/ bekezdésének rendelkezéseit, továbbá utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság a 60/2009.(V.28.) AB határozatában alkotmányellenesnek tekintette azt a szabályozást, amely megakadályozza a tényállás előzetes tisztázását, az eljárás megindításáról az ügyfél értesítését, a közigazgatási döntés valósághű, felderített tényállás alapján való meghozatalát. Az idézett rendelkezések és alkotmánybírósági megállapítások alapján arra a következtetésre jutott, hogy a közigazgatási döntés valósághű, azaz a felderített tényálláson alapuló meghozatalát akadályozta az a körülmény és ezzel a tisztességes eljáráshoz való jog is sérült, hogy a döntés meghozatala előtt nem volt tisztázott a gépjárművet ténylegesen ki vezette. A tisztességes eljárás követelményébe ütközik az az eljárás, amely az ügyfelet az értesítés elmulasztásával megfosztja ügyféli jogai teljességének gyakorlásától. Az eljárásról történő értesítés mellőzése emiatt jogszabálysértő volt. Álláspontja szerint a hivatalból lefolytatott eljárásokban az ügyfél értesítéshez való joga alapvető ügyféli jogosítvány, amely jog azt is biztosítja, hogy a tényállás tisztázására már alapeljárásban sor kerüljön.

Megállapította továbbá a bíróság, hogy a felperes beadványát tévesen tekintették a tartalma szerint fellebbezésnek, mert a felperes a beadványában kifejezetten úgy nyilatkozott és kérte, hogy azt ne tekintsék fellebbezésnek. A felperesnek nem állt szándékában nyomban megtagadni a mentesülési igazolás benyújtását, csak adatvédelmi aggályait juttatta kifejezésre a beadványában. A hatóság akkor járt volna el helyesen, ha a felperes kétségeit egy

tájékoztatató levéllel eloszlatja és ismételten lehetőséget biztosít a mentesülést biztosító okirat benyújtására. A hatóság ezirányú kötelezettségét - az elsőfokú bíróság álláspontja szerint - a Ket. 6.§ /2/ bekezdése, 1.§ /2/ bekezdése és 5.§ /1/-/2/ bekezdései is alátámasztják.

Az elsőfokú bíróság szerint a lényeges jogszabálysértés az ügyfél beadványának fellebbezésként történő elbírálásával állt be, ezért csak az alperes határozatát helyezte hatályon kívül és kötelezte az alperesi hatóságot új eljárásra. Az új eljárásra előírta, hogy a „panasznak nevezett iratot” a tartalma szerint tájékoztatás kérešként értékelje a hatóság, ezért az ügyfél beadványát az elsőfokú hatóságnak küldje meg értékelésre és megválaszolásra a Ket. 115.§ /1/ bekezdése a/ pontja és 116.§ /1/ bekezdése alapján. Az elsőfokú közigazgatási hatóságnak kell a részletes tájékoztatást megadnia és eldöntenie azt, hogy a perben csatolt kölcsönadási szerződés a mentesülésre elfogadható-e, illetve a mentesülésre milyen tartalmú okirat nyújtható be.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Ket. 1.§ /1/-/2/ bekezdését, 2.§ /3/ bekezdését, 4.§ /1/ bekezdését, 5.§ /1/-/2/ bekezdését, 6.§ /1/ bekezdését, a 24. - helyesen a 29.§ - /4/ bekezdés b/ pontját, 34.§ /5/ bekezdését, a Pp. 339.§ /1/ bekezdését, a Kkt. 21.§ /1/-/2/ bekezdését, a 21/A.§ /4/-/5/ bekezdéseit. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a Ket. alapelvi szabályainak megsértését. Az elsőfokú hatóság a mentesülés lehetőségéről konkrét jogszabályhely megjelölésével tájékoztatta a felperest, a megfelelő határidőket is közölve. Az ügyféllel való együttműködés követelménye sajátosan ítélandó meg a hivatalból lefolytatott eljárás esetén. A hatóság a jogszabálysértés észlelését követően köteles közigazgatási bírságot kiszabni és mivel az ilyen ügy egyszerű megítélésű, a tényállás előzetes tisztázását nem igényli, ezért az eljárás megindítása után azonnal sor kerülhet az érdemi határozat meghozatalára. Az értesítés mellőzése nem tekinthető jogellenesnek, ezt az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg. A tényállás tisztázására lehetőség van a későbbi eljárásban is, mert a felperes a mentesülési igazolását benyújtva megváltoztathatja a tényállást. Az ügyfelet emiatt semmilyen hátrány nem éri. Az együttműködési kötelezettség ilyen eljárásban csak arra szorítkozhat, hogy az ügyfél az iratbetekintési jogával élve dönthet arról, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján fellebbezést nyújt be vagy a mentességét igazolja vagy tudomásul veszi a határozatot. A felperes a beadványában kifejezetten kérte a közigazgatási határozat hatályon kívül helyezését, ezért azt fellebbezésnek kellett tekinteni. A másodfokú hatóság a határozatában megfelelő módon tájékoztatta a felperest arról, hogy a mentesülés igazolása nem ütközik a

személyes adatok kezelésére vonatkozó, az Avtv. 3.§ /1/ bekezdésében írt rendelkezésbe. A felperes csak a peres eljárás során csatolta a mentesülés igazolását, ez azonban már nem vehető figyelembe. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott 60/2009.(V.28.) AB határozatnak nincs visszaható hatálya, a peres eljárásban nem lett volna figyelembe vehető. Az elsőfokú bíróság két eljárási szabálysértést állapított meg, ehhez képest az ítélete indokolása ellentmondásos, mert csak az egyik jogszabálysértést tekintette lényegesnek és erre figyelemmel helyezte hatályon kívül az alperes határozatát és kötelezte az alperest új eljárásra. Az ítélet indokolásának ellentmondásossága kétségesse teszi, hogy az előzetes értesítés hiánya jogsértésnek tekinthető-e vagy sem.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ /1/ bekezdése alkalmazásával tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A perbeli esetben a jogvita elbírálására az elsőfokú bíróság által hivatkozott 60/2009./VI.28./ AB határozat nem alkalmazható, mert az Alkotmánybíróság a Kkt. 21/A.§ /3/ és /5/ bekezdését csak a határozata kihirdetése napjával - azaz 2009. május 28. napjával - semmisítette meg. Az Alkotmánybíróság döntése folytán a megsemmisítéshez visszaható hatály nem fűzhető. Ebből következően az alkotmánybírósági megsemmisítés időpontja előtt létrejött jogviszonyokat az Alkotmánybíróság döntése nem érinti, a jogvita elbírálására a határozat meghozatalakor hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.

Az elsőfokú bíróság jogsértően járt el, amikor Ket. 4.§ /1/ bekezdése, 1.§ /1/-/2/ bekezdése, valamint a Ket. 2.§ /3/ bekezdése rendelkezéseit az Alkotmánybíróság 60/2009.(V.28.) AB határozatában foglalt döntés alapján értelmezte és az idézett alapelvi rendelkezésekbe ütközőnek, valamint alkotmányellenesnek tekintette az előzetes értesítés és a tényállás tisztázása nélkül hozott döntést.

Az elsőfokú bíróság a Ket. 1.§ /1/-/2/ bekezdései, valamint a Ket. 2.§ /3/ bekezdése alapján tévesen jutott arra a megállapításra, hogy az ügyfél értesítéshez való joga sérült az eljárás megindításáról történő értesítés mellőzésével és ez a sérelem a Ket. hivatkozott alapelvi rendelkezéseivel összefüggésben áll. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az elsőfokú határozat rendelkező része tartalmazza, hogy a hatóság az eljárás megindításáról szóló értesítést az ügy egyszerű megítélésére és a tényállás előzetes tisztázását nem igénylő, a határozat azonnal meghozatalát lehetővé tevő jellegére tekintettel mellőzte. Az elsőfokú bíróságnak a hatóság határozatban indokolt álláspontjára

tekintettel arról kellett volna döntenie, hogy a keresetben sérelmezett alapelvi jogsértések fennállnak-e arra is figyelemmel, hogy a Ket. 29.§ /4/ bekezdés b/ pontja az előzetes értesítés mellőzését lehetővé teszi. Abban az esetben, ha az alapelvi rendelkezésekhez képest a Ket. konkrét eljárási cselekmény tekintetében részletes szabályozást tartalmaz, akkor önmagában csak az alapelvi rendelkezések sérelme nem állapítható meg a részletszabály megsértésének hiányában.

A Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság által elmulasztott vizsgálatot lefolytatva megállapította, hogy az elsőfokú hatóság a Ket. 29.§ /4/ bekezdés b/ pontja szerint jogszerűen járt el, amikor az előzetes értesítést mellőzte és az elsőfokú bíróság az ezzel kapcsolatos jogsértést olyan eseti döntésre hivatkozással állapította meg, amely más tényállású ügyben született és nem irányadó a perbeli esetben. Ennek kapcsán figyelembe kell venni azt is, hogy a Kkt. 21/A.§ /2/ és /4/ bekezdése elsődlegesen az üzemben tartó felelősségét állapítja meg, és lehetővé teszi, hogy az üzembentartó a felelősség alóli mentesüljön, igazolja, hogy a gépjárművet más személy használatába adta, és az ezt igazoló okiratot a hatósághoz benyújtja. A Kkt. - perben alkalmazandó - 21/A.§ /5/ bekezdése ezt az igazolást az elsőfokú határozat kézbesítését követő nyolc munkanapon belül teszi lehetővé. Az elsőfokú határozat ennek megfelelően tájékoztatta a felperest arról, hogy milyen irattal, milyen határidőben élhet a mentesülés igazolásával. A felperes sem a közigazgatási, sem a peres eljárásban nem vitatta a felelősséget, nem állította konkrétan, hogy a gépjárművet nem ő vezette, csak arra hivatkozott, hogy amennyiben mégiscsak a mentesülés igazolásával élni kívánna, ezzel esetleg megsértheti a személyes adatok védelméről szóló jogszabályi rendelkezést. A felperes az előírt határidőben a mentesüléséhez szükséges okiratot nem csatolt.

Az elsőfokú hatóság a Kkt. 21.§ /1/-/2/ bekezdése alapján egy egyszerű megítélésű ügyben hozott határozatot, a hatóságnak a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján kizárólag azt kellett vizsgálnia, hogy a fényképfelvételen látható gépjárműnek ki az üzemben tartója, és történt-e sebességtúllépés és az milyen mértékű volt. A hatóság az egyszerű megítélésű ügyben a hivatalból indult eljárásban a jogsértés észlelését követően haladéktalanul meghozhatja a határozatát, ezért az eljárás megindításáról szóló értesítés mellőzésének a törvényi feltételei fennálltak, e körben az elsőfokú hatóság jogsértés nem követett el, az eljárási szabálysértést az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg. Jogszabálysértően vette figyelembe a bíróság az Alkotmánybíróság 60/2009.(V.28.) AB határozatában foglaltakat, mert az a perbeli ügyben nem alkalmazható, a határozat meghozatalakor hatályos eljárási rendelkezések alapján kell a jogvitában állást foglalni.

Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg továbbá eljárási szabálysértésként a beadvány fellebbezésként történő elbírálását. A felperes az elsőfokú határozatot 2009. január 19-én vette át, az elsőfokú határozat ellen a beadványát 2009. január 28-án adta postára, a mentesülés igazolására nyitva álló határidőn túl. Ezen túlmenően a beadványában kifejezetten kérte a határozat hatályon kívül helyezését, amely alapján egyértelműen megállapítható, hogy a beadvány fellebbezési kérelem, annak ellenére is, hogy a felperes a beadványában olyan kijelentést is tett, hogy a beadványa fellebbezésként történő kezelését mellőzni kéri, mert ezt csak a illetékfizetés elkerülése érdekében tette. A felperes kétirányú nyilatkozata alapján a hatóság jogszerűen jutott arra a megállapításra, hogy mivel a határozat hatályon kívül helyezését kifejezetten kérte a felperes, a beadványa fellebbezés és egyben tájékoztatás kérésű kérelem is. A másodfokú hatóság ennek megfelelően jogszerűen járt el, mikor a felperes beadványát fellebbezésként elbírálta és a másodfokú határozatában kifejtette a mentesülés igazolásával kapcsolatosan az álláspontját, azaz tájékoztatta a felperest arról, hogy a mentesüléshez szükséges okirat benyújtása nem ütközik a személyes adatok védelmére vonatkozó Avtv. 3.§ /1/ bekezdésébe.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályokat megsértette, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ /4/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a felperes alaptalan keresetét a Pp. 339.§ /1/ bekezdésének alkalmazásával elutasította.

A pervesztes felperes a Pp. 270.§ /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78.§ /1/ bekezdése alapján köteles az alperes jogi képvisellel felmerült elsőfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, valamint a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ /2/ bekezdése alapján a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti és felülvizsgálati eljárási illeték viselésére. Az illetékek mértékét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 43.§ /3/ bekezdése, 50.§ /1/ bekezdése határozza meg.

Budapest, 2011. február 21.

Dr. Kárpáti Zoltán sk. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella sk. előadó bíró, Dr. Sperka Kálmán sk. bíró

A kiadmány hitelével:

bíróági írnok

